

SPROGSTART 3-6 ÅR

Trin-for-trin

Stormhvalen af Benji Davies (2016)

Tema: Følelser

Billedbogen *Stormhvalen* med temaet følelser er valgt, da billedbogen gennem både ord, billeder, leg og samtale kan hjælpe børnene til at genkende og sætte ord på forskellige følelser. I *Stormhvalen* kommer følelserne til udtryk gennem sammenhæng mellem tekst og illustrationer.

Sprogligt fokus: Lydlig opmærksomhed, ordforråd, skriftsproglige kompetencer og narrative kompetencer.

Det finder du i Sprogstartsposen

- Trin-for-trinmanualen til Sprogstartsposen
- 2 billedbøger: *Stormhvalen* af Benji Davies
- A3-kopi af billedbogen
- Ark: Fokusord, sproglege
- Kort til billedbogssnak
- Konkreter: T-shirt (bruges under oplæsning dag 2 og dag 3)
- 6 fotos af børn til terning
- 6 billedkort til Story Sequencer
- 6 smileys til skumterning og optageklemmer
- Remse: *Humør* af Lotte Salling
- Fakta-ark om hvaler

Ting og sager, du selv skal finde

- Posen med læringsmaterialer
- Fluesmækker
- Eventuelt en lille dreng, hval og træk-vogn til at understøtte historien

Sprogstartsmaterialerne må kun bruges under opsyn af en voksen.

Ugens indhold

Dag 1:

Højtlesning og fokusord for alle børn i gruppen, ca. 18 børn.

Tid: ca. 30 minutter.

Dag 2:

Guidet læsning og billedbogssnak. Børnene deles i tre grupper efter dit kendskab til børnene.

Tid: Tre gange ca. 30 minutter.

Dag 3:

Fælles oplæsning og sproglege. Børnene deles i to grupper efter dit kendskab til børnene.

Tid: To gange ca. 30 minutter.

SPROGSTART 3-6 ÅR

Dag 1 – Stormhvalen

Det finder du i Sprogstartsposen

- *Trin-for-trin*manualen til Sprogstartsposen
- 2 billedbøger: *Stormhvalen* af Benji Davies
- A3-kopi af billedbogen
- Ark: Fokusord

Ting og sager, du selv skal finde

- Eventuelt en lille dreng, hval og trækvogn til at understøtte historien

Det skal du gøre!

Syng første vers af *Sprogstartssangen*.

Vis billedbogen. Tal om forsiden og bagsiden, om forfatteren og illustrationen. Tal om bogens ryg. Hvad mon billedbogen handler om? Tal om titlen. Hvad hedder billedbogen? Fortæl om forfatter og illustratør. Hvem har skrevet billedbogen? Hvem har lavet billederne? Vis læseretningen og peg på bogstaverne.

Fortæl, at i Danmark læser vi fra venstre mod højre og oppefra og ned, og at der findes store og små bogstaver. Find eventuelt forbogstaverne i børnenes navne i billedbogen og tal om de forskellige bogstavers navne, former og lyde.

Fortæl børnene, at i dag skal vi tale om følelser. Følelser kan være, når man er glad, sur og ked af det.

Læs billedbogen to gange. Første gang med læseoplevelsen i fokus - og derfor uden afbrydelser. Anden gang taler I om fokusord. Brug billedbogens illustrationer til at understøtte fokusordene og konkrete materialer fra sprogstartsposen til visualisering af bogen. Sæt en bevægelse på ordet, når det er muligt.

Syng sidste vers af *Sprogstartssangen*.

Læringsstigen

Gør-det-sværere-strategi

Forudsige: Hvordan tror du Louie har det på øen, hvor han bor?

Generalisere: Hvorfor er det godt at have en ven at lege med?

Argumentere: Hvordan er man en god ven? Hvorfor vil Louie gerne have en at snakke med?

Gør-det-nemmere-strategi

Giv svaret: Louie var bange for, om faren blev sur over det med hvalen i badekarret. Hvad var Louie bange for?

Hjælpes ad: Hvad smugler Louie ud til hvalen til aftenmad? Skal vi hjælpes ad med at finde det?

Begrænse valg: Bliver Louie glad eller ked af det, da han skal sige farvel til hvalen?

SPROGSTART 3-6 ÅR

Dag 2 – Stormhvalen

Det finder du i Sprogstartsposen

- *Trin-for-trin*manualen til Sprogstartsposen
- 2 billedbøger: *Stormhvalen* af Benji Davies
- A3-kopi af billedbogen
- Kort til billedbogssnak
- Konkreter: T-shirt.

Et barn er Louie og får T-shirt på. Den voksne hjælper barnet til at gøre som Louie undervejs i oplæsningen. De andre børn efterligner "Louies" bevægelser og følelser a la *Kongens efterfølger*, mens I sidder i rundkreds. Fx Louie hælder vand på hvalen, trækker hvalen hjem på trækvognen etc. Læg mærke til detaljen i billedbogen: Blå/hvid T-shirt og rød/hvid T-shirt.

Ting og sager, du selv skal finde

- Eventuelt en lille dreng, hval og trækvogn til at understøtte historien

Det skal du gøre!

Syng første vers af *Sprogstartssangen*.

Vis billedbogen. Tal om billedbogen. Spørg børnene om de kan huske, hvad billedbogen handler om.

Fortæl børnene, at i dag skal vi tale om følelser. Følelser kan være, når man er glad, sur og ked af det.

Læs billedbogen og inddrag børnene i genfortælling af billedbogen undervejs

Billedbogssnak. I sprogstartsposen finder du kort til billedbogssnak. Lad børnene skiftes til at trække et kort og svare på spørgsmålene. Vær opmærksom på, at kortene er inddelt i tre forskellige sværhedsgrader. Lad dit kendskab til børnene afgøre, hvilke kort i bruger.

Brug billedbogens illustrationer samt konkrete materialer fra sprogstartsposen til at understøtte billedbogssnakken.

Syng sidste vers af *Sprogstartssangen*.

Et lille tip eller to

Se filmene *Hvem er vred?*, *Hvem er sød?* Og *Lili bliver vred* på appen *Filmcentralen for de yngste* og tal om følelser. Appen *Filmcentralen for de yngste* kræver en Ipad og et UNI-Login.

SPROGSTART 3-6 ÅR

Dag 3 – Stormhvalen

Det finder du i Sprogstartsposen

- *Trin-for-trin* manualen til Sprogstartsposen
- 2 billedbøger: *Stormhvalen* af Benji Davies
- A3-kopi af billedbogen
- Ark: Sproglege
- Konkreter: T-shirt – gentag dag 2
- 6 fotos af børn til terning
- 6 billedkort til Story Sequencer
- 6 smileys til skumterning og optageklemmer
- Remse: *Humør* af Lotte Salling
- Fakta-ark om hvaler

Ting og sager, du selv skal finde

- Posen med læringsmaterialer
- Fluesmækker
- Eventuelt en lille dreng, hval og træk-vogn til at understøtte historien

Det skal du gøre!

Syng første vers af *Sprogstartssangen*.

Fortæl børnene, at i dag skal vi tale om følelser. Følelser kan være, når man er glad, sur og ked af det.

Vis billedbogen. Tal om billedbogen. Spørg børnene om de kan huske, hvad billedbogen handler om. Inddrag børnene i genfortællingen, mens du læser billedbogen højt: Hvem er med i billedbogen? Hvordan har de det? Og hvorfor?

Sproglege. Orienter dig i sprolegene og vælg mindst to sproglege, som passer til børnegruppen. Lav gerne flere, hvis I har lyst og ekstra tid. Forbered dig på forhånd på legen. Brug billedbogen som udgangspunkt for sprolegene, da de omhandler billedbogens tema. Legene giver børnene mulighed for at høre, se, gøre og røre ord i nye sammenhænge.

Syng sidste vers af *Sprogstartssangen*.

Litteraturforslag

- Stéphanie Cautuvier: *Min store bog om følelser*. Bolden, 2019
- Benji Davies: *En vinter med stormhvalen*. Gyldendal, 2017
- Benji Davies: *Bedstemor Fugl*. Gyldendal, 2018
- Catherine Barr og Hanako Clulow : *10 gode grunde til at elske hvaler* (2019)
- Heidi Howarth: *Banker der et hjerte?* Lamberth, 2019
- Emmanuelle Massonaud: *Albert og hans følelser*. Bolden, 2019
- Anna Platt: *Sara ser du ikke*. Carlsen, 2018
- Linda Sarah: *På toppen af bakken af*. Carlsen, 2018

2020

Fokusord til Stormhvalen

Ikke alle fokusord fremgår af teksten - nogle er implicite.

Alene hjemme

Hvem er **alene hjemme**, når Louis far tager på arbejde? Louie (og de seks katte)

Hvor er I henne, når mor og far tager på arbejde? I børnehaven?

Hvorfor mon Louie gerne vil have én at snakke med? Fordi han er **alene hjemme**, måske?

Sammen med

Hvem er I **sammen med** i børnehaven? Andre børn/ venner.

Gå på opdagelse

Louie går ned på stranden. Hvad tror I, han leder efter? Noget sjovt / spændende?

Omsorg

Louie hælder vand på hvalen. Hvorfor gør han det? Den har ikke godt af at ligge på stranden/den har brug for vand.

Føle sig hjemme

Louie fortæller historier for at få hvalen til at **føle sig hjemme**? Hvad gør I, når I skal få nogen til at **føle sig hjemme**?

Sur

Louie gemmer hvalen i badekarret. Hvad er Louie bange for, at hans far bliver? **Sur**. Hvordan ser man ud, når man er **sur**?

Glad

Hvis man ikke er **sur**, men det modsatte, hvad er man så? **Glad**

Overrasket

Da faren kommer ind og ser hvalen, hvordan ser han ud? **Overrasket**. Hvordan ser I ud, når I er **overraskede**?

Ked af det

Faren er ikke vred, men alligevel bliver Louie **ked af det**. Hvad gør I, hvis nogen er **ked af det**?

Nødt til

Louies far siger, at de er **nødt til** at tage hvalen med ud til havet. Ved I, hvad **"at være nødt til"** betyder?

Det rigtige at gøre

Hvalen skal tilbage til havet. Louie ved, at det er **det rigtige at gøre**. Ved I, hvad **"det rigtige at gøre"** betyder?

Farvel

Vinker I (også) farvel, når jeres mor eller far afleverer jer i børnehaven? Synes I, at det er let eller svært at sige farvel?

Hjælper det, når I er sammen om at sige farvel (ligesom Louie og hans far)?

Venskab

Hvem vil Louie gerne møde igen? Stormhvalen Vil I også gerne mødes og lege med jeres venner?

Billedbogssnak
Stormhvalen

BIBLIOTEKERNES

Sprogspor

SPROGSTART
3-6 ÅR

2020

Hvem tror du, at Louie leger med,
når faren er ude og fiske?
Kattene? Sig selv?

Billedbogssnak
Stormhvalen

BIBLIOTEKERNES

Sprogspor

SPROGSTART
3-6 ÅR

2020

Hvem bor i huset ved havet?

(Drengen Louie, faren og seks katte)

Billedbogssnak
Stormhvalen

BIBLIOTEKERNES

Sprogspor

SPROGSTART
3-6 ÅR

2020

**Efter stormen går Louie
ned på stranden.**

Hvad ser han?

(En lille hval)

Billedbogssnak
Stormhvalen

BIBLIOTEKERNES

Sprogspor

SPROGSTART
3-6 ÅR

2020

Hvordan får Louie hvalen med hjem?

(Han bruger trækvognen)

Billedbogssnak
Stormhvalen

BIBLIOTEKERNES

Sprogspor

SPROGSTART
3-6 ÅR

2020

Hvad gør Louie for at hjælpe hvalen?

(Hælder vand på den/ tager den med hjem og lægger den i badekarret)

Billedbogssnak
Stormhvalen

BIBLIOTEKERNES

Sprogspor

SPROGSTART
3-6 ÅR

2020

Hvad gør Louie for at få hvalen til at føle sig hjemme?

(Louie fortæller historier)

Billedbogssnak
Stormhvalen

BIBLIOTEKERNES

Sprogspor

SPROGSTART
3-6 ÅR

2020

Hvad laver Louie og hvalen?

(Hører musik, ligger i vand,
spiser kager, hygger)

Billedbogssnak
Stormhvalen

BIBLIOTEKERNES

Sprogspor

SPROGSTART
3-6 ÅR

2020

Hvad smugler Louie ind til hvalen?
(Aftensmad)
Hvad betyder det at smugle?

Billedbogssnak
Stormhvalen

BIBLIOTEKERNES

Sprogspor

SPROGSTART
3-6 ÅR

2020

 mellem

**Hvad er Louie bange for
hans far bliver?**
(Sur/eller vred)

Billedbogssnak
Stormhvalen

BIBLIOTEKERNES

Sprogspor

SPROGSTART
3-6 ÅR

2020

**Hvordan ser faren ud, da han åbner
døren og ser hvalen?**
(Overrasket/ forskrækket)

Billedbogssnak
Stormhvalen

BIBLIOTEKERNES

Sprogspor

SPROGSTART
3-6 ÅR

2020

Er faren vred?

(Nej – han er ikke vred)

- Hvad er faren så?

Billedbogssnak
Stormhvalen

BIBLIOTEKERNES

Sprogspor

SPROGSTART
3-6 ÅR

2020

**Tror du, at Louie er glad,
da han skal sige farvel til hvalen?**

(Nej – han er ked af det)

- Hvorfor er han ked af det?

Billedbogssnak
Stormhvalen

BIBLIOTEKERNES

Sprogspor

SPROGSTART
3-6 ÅR

2020

**Hvordan kan man se, at Louie
ikke er glad, da han skal sige
farvel til hvalen?**

(Fordi han skal trøstes af faren)

Billedbogssnak
Stormhvalen

BIBLIOTEKERNES

Sprogspor

SPROGSTART
3-6 ÅR

2020

 mellem

Da de sætter hvalen ud i havet
er det mørkt og det regner.
Hvilket humør er du i,
når det er mørkt og det regner?

Billedbogssnak
Stormhvalen

BIBLIOTEKERNES

Sprogspor

SPROGSTART
3-6 ÅR

2020

Hvordan ser du ud, når du er:
sur / glad /
bange / ked af det?

Billedbogssnak
Stormhvalen

BIBLIOTEKERNES

Sprogspor

SPROGSTART
3-6 ÅR

2020

**Hvem håber Louie,
at han kommer til at se igen?**
(Hvalen)

Billedbogssnak
Stormhvalen

BIBLIOTEKERNES

Sprogspor

SPROGSTART
3-6 ÅR

2020

Hvorfor tegner Louie mon stormhvalen?

(Han savner den)

Billedbogssnak
Stormhvalen

BIBLIOTEKERNES

Sprogspor

SPROGSTART
3-6 ÅR

2020

Hvordan har du det, når du ikke
har nogen at lege med?

Hvad kan man gøre, hvis man ikke
har nogen at lege med i børnehaven?

Billedbogssnak
Stormhvalen

BIBLIOTEKERNES

Sprogspor

SPROGSTART
3-6 ÅR

2020

Hvordan kan man trøste nogen,
der er kede af det?

Hvorfor synes du, at det er
godt at have en ven?

Billedbogssnak
Stormhvalen

BIBLIOTEKERNES

Sprogspor

SPROGSTART
3-6 ÅR

2020

Hvad kan du lide at lave med dine venner?
Hvorfor?

Billedbogssnak
Stormhvalen

BIBLIOTEKERNES

Sprogspor

SPROGSTART
3-6 ÅR

2020

Hvorfor tror du Louie tog hvalen
med hjem i stedet for at hjælpe
den ud i havet?

Billedbogssnak
Stormhvalen

BIBLIOTEKERNES

Sprogspor

SPROGSTART
3-6 ÅR

2020

Hvorfor tror du, at Louie ikke fortæller
faren om stormhvalen?

Billedbogssnak
Stormhvalen

BIBLIOTEKERNES

Sprogspor

SPROGSTART
3-6 ÅR

2020

**Det er svært at sige farvel.
Synes du også, at det af og til
er svært at sige farvel?**

Sproglege til *Stormhvalen*

Sproglege

Matcheleg: Sæt de 6 fotos af børn i skumterningen og tal om følelser med afsæt i de 6 fotos. Tal om hvert enkelt billede. Hvordan ser barnet ud? Er barnet glad, vred, ked etc. Tal om ansigtsudtryk (griner, vrede bryn, tårer etc.) Tal om følelser med afsæt i smileys og læg dem på bordet/gulvet. Lad børnene på skift kaste skumterningen. Lad barnet fortælle, hvilken følelse terningen lander på og find smiley, som matcher. Eller hæng smileys på væggen og lad børnene smække det rigtige svar med en fluesmækker.

Tegn en følelse: Tal om følelser ud fra fotos af børn og smileys. Tal om ansigtsudtryk afhængig af, om man er glad, sur eller ked af det. Lad børnene tegne, hvordan de har det. Børnene vælger selv, om de vil tegne et ansigt, der er glad, sur, ked af det, etc.

Remse: Sig remsen *Humør* og lav fagter og ansigtsudtryk, som passer til. Prøv også at bruge hele kroppen til at vise følelser fx tramp vredt i gulvet, læg jer på gulvet og prøv at klukke at grin.

Sproglege – med digitale læringsmaterialer

Story Sequencer: Tal om de 6 billedkort fra billedbogen. Sæt dem i Story Sequenceren i tidsmæssig rigtig rækkefølge og indtal historie til det enkelte billede.

Optageklemmer: Indtal på forhånd en lyd, om beskriver en følelse fx grin/hmfphh! Børnene skal nu på skift finde foto af barn/smiley, som passer til. Tal i fællesskab om, hvordan man kan se, hvordan barnet har det; griner/er vred. Brug gerne kroppen. Læg jer på gulvet og kluk af grin/tramp rundt med rynkede bryn og se vrede ud.

Endnu flere sproglege – inde & ude

Syng sange: *Sur sur sur* eller *Er du sur og trist så klap i hænderne*. Brug bevægelsesord fra billedbogen. Sparke, trampe, hoppe, brøle, kramme. Måske finder I selv på flere bevægelsesord. Find musikken til *Er du sur og trist så klap i hænderne* hos *Popsi og Guitar-Krelle* på YouTube. Find selv på flere humørsange.

Lav ansigter: Stil jer foran et spejl og lav ansigter. Vrede, triste og glade ansigter.

Tegne en ven. Drengen tegner sin ven Hvalen. Hvordan ser din ven ud? Prøv at tegne din ven.

Forældrespor – *Stormhvalen* af Benji Davies (2016) om følelser

Sproglege

Syng sange: *Sur sur sur* eller *Er du sur og trist så klap i hænderne*. Brug bevægelsesord sparke, trampe, hoppe, brøle, kramme. Måske finder I selv på flere bevægelsesord. Find musikken til *Er du sur og trist så klap i hænderne* hos *Popsi og Guitar-Krelle* på YouTube. Find selv på flere humørsange.

Lav ansigter: Stil jer foran et spejl og lav ansigter. Vrede, triste og glade ansigter.

Litteraturforslag

Stéphanie Cautuvier: *Min store bog om følelser*. Bolden, 2019
Benji Davies: *En vinter med stormhvalen*. Gyldendal, 2017
Benji Davies: *Bedstemor Fugl*. Gyldendal, 2018
Catherine Barr og Hanako Clulow : *10 gode grunde til at elske hvaler* (2019)
Heidi Howarth: *Banker der et hjerte?* Lamberth, 2019
Emmanuelle Massonaud: *Albert og hans følelser*. Bolden, 2019
Anna Platt: *Sara ser du ikke*. Carlsen, 2018
Linda Sarah: *På toppen af bakken af*. Carlsen, 2018
An Swerts: *Jeg skal nok finde dig, Prins*. Legind, 2019
Ed Vere: *En rigtig løve*. Turbine, 2018

Et lille tip eller to

Se filmene *Hvem er vred? Hvem er sød?* På *Filmstriben* og tal om følelser.

Filmstriben er bibliotekernes digitale filmtilbud og kan bruges af alle, der er oprettet som bruger på deres lokale bibliotek. Læs mere på filmstriben.dk eller spørg på dit bibliotek.

Brug mentale verber med barnet

- Disse inkluderer ord som at tænke, ønske, tro, overveje, synes, forstå, vælge, forvente, huske, forestille sig, lære og håbe.
 - Vær en rollemodel for, hvordan man bruger mentale verber, ved at sætte ord på egne mentale handlinger, fx:
 - Jeg tror, at du er sulten, for det er næsten frokosttid.
 - Jeg håber, at vi får godt vejr i dag, for så kan vi lege udenfor.
- (Justin Markussen-Brown, *Sprogvinduet – Guiden til dit barns sprogudvikling*, 2019, s. 177)

